

RETTEEN I RANDERS DOM

afsagt den 3. juli 2023

Sag BS-13784/2022-RAN (Hovedsag)

M [REDACTED]

mod

B [REDACTED]

og

Sag BS-47772/2022-RAN (Adcitationssag)

B [REDACTED]

mod

K [REDACTED]

(advokat Jacob Fenger)

Denne afgørelse er truffet af dommer Mette Langborg.

Sagens baggrund og parternes påstande

Hovedsagen er anlagt den 7. april 2022 og adcitationssagen er anlagt den 11. oktober 2022.

Hovedsagen drejer sig om krænkelse af ophavsret og er støttet på synspunkter

om erstatning udenfor kontrakt. I hovedsagen har retten den 14. september 2022 truffet delafgørelse om ikke at afvise sagen, idet der ikke var indgået aftale om voldgiftsbehandling af tvisten.

M [REDACTED] har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

B [REDACTED] skal anerkende, at B [REDACTED] har krænket M [REDACTED] ophavsrettigheder til tegningsmaterialet i sagens bilag 2.

Påstand 2

B [REDACTED] skal betale M [REDACTED] 937.500 kr. med tillæg af Nationalbankens udlånsrente + 8% fra sagens anlæg til betaling sker.

Påstand 3:

B [REDACTED] straffes med en bøde på kr. 30.000 for krænkelse af M [REDACTED] rettigheder.

Påstand 4:

B [REDACTED] skal offentliggøre dommen i aviserne, Jyllands-Posten og Børsen og på B [REDACTED]s hjemmeside i en periode på 6 måneder regnet fra dommens afsigelse.

B [REDACTED] har nedlagt påstand om frifindelse overfor M [REDACTED]s påstande.

B [REDACTED] har overfor K [REDACTED] nedlagt følgende påstand:

K [REDACTED] skal friholde B [REDACTED] for ethvert krav, som B [REDACTED] måtte blive dømt til at betale til M [REDACTED].

K [REDACTED] har nedlagt påstand om frifindelse. Overfor de nedlagte betalingspåstande har selskabet nedlagt subsidiært påstand om betaling af et mindre beløb end påstået.

M [REDACTED] påstand 2 fremkommer således:

Godtgørelse jf. ophavsretslovens § 83, stk. 1, nr. 1	kr. 900.000
Godtgørelse jf. ophavsretslovens § 83, stk. 3	kr. 37.500

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Den 25. februar 2018 fremsendte M [REDACTED] et tilbud til B [REDACTED] om "Opførelse af 6 stk. arkitekt[...] tegnet villaer på 110m2 samt 2 dobbelthuse på hver 90

m2 i 1 plan samt carport/skur til hver bolig jf. tegning". Prisen herfor på knapt 14 mio. kr. indeholdt bl.a.:

"** Arkitekthonorar / ideudvikling samt udarbejdelse af
 lokalplan mv via m [redacted] kr. 500.000
 * Arkitekthonorar / myndighedsprojekt / byggetegninger
 til entreprenør via m [redacted] kr. 500.000
 ...
 *arkitekthonorar betales på særskilt faktura ved indlevering af myndig-
 hedstegningerne til kommunen - betaling netto kontant 13 dage"

Tilbuddet blev ikke accepteret.

I december 2020 kom parterne i kontakt med hinanden igen og i dagene 2. og 3. december 2020 fremgår af en mailkorrespondance med emnet "Tegninger og honorar" bl.a.:

"Hej [redacted] & [redacted]

...

Jeg har som aftalt sat gang i ændringerne af tegningerne, således disse kan sendes til jer inden den 18. december 2020

Men, hvordan og hvorledes med betaling af mit honorar ? Har I fundet en løsning på, hvordan jeg skal fakturerer og evt. hvad der skal stå på fakturaen ? Jeg har på ny vedhæftet tilbud fra dengang, hvorpå mit honorar på kr. 1 mio fremgår

Vi tales ved + go' dag

...

[redacted]

Hej I to

Som jeg husker det, har du og [redacted] allerede aftalt honorar for denne opgave – hvorfor jeg ikke lige helt forstår hvorfor der kommer et tilbud fra 2018 ind i spillet.

Som vi tidligere har nævnt, har dette projekt ikke noget med [redacted] [redacted] og de aftaler I har sammen, at gøre.

[redacted] vil du sørge for der straks, og inden der igangsættes arbejde ligger en konkret og præcis aftale på opgaven

...

[redacted]

Hej [REDACTED]

...

Som nævnt på vores tidligere møde er aftalen mellem [REDACTED] / grundbesidder og jeg, at jeg skal have kr. 100.000, inkl. moms pr solgt grund for det arbejde, der allerede er lavet.

Endvidere oplyste jeg, at jeg lige glad med, hvor pengene kommer fra om til tillægges grundprisen, entreprenøren eller andet sted.... Bare jeg bliver betalt for mit arbejde

Fremsendte tilbud har været jer bekendt lige siden dag et og har tillige dannet baggrund for de samlede omkostning til projektet herunder også omkostningerne til mig

...

[REDACTED]

Hej [REDACTED]

På et af vores første møder drøftede vi rigtig nok din aftale med grundsælger, men som vi også blev enige om, er det B [REDACTED] uvedkommende.

Dengang blev vi enige om, at du får en honorar på 100.000 incl. moms for det som du laver for B [REDACTED], mens du selv ville drøfte videre med grundsælger om din resterende honorering.

Det er også dette beløb jeg satte ind i kontrakten jeg lavede dengang vi talte sidst.

...

[REDACTED]

Hej [REDACTED] og [REDACTED]

Det er helt klart at vi ([REDACTED] og jeg) ved det første møde hos dig [REDACTED], gjorde det klart at dette projekt intet har med hvad der tidligere er aftalt mellem dig og [REDACTED], at gøre.

B [REDACTED] køber nogle grunde og skal selv stå for projekt på disse.

Vi gjorde det også tydeligt på mødet at vi gerne ville købe et skitse projekt af dig, og at vi kunne betale 100.000,- inklusive moms herfor - på mødet sagde du at det ikke var meget, men at du var med på opgaven.

Hvad du, [REDACTED] og [REDACTED] har af aftaler, er os uvedkommende.

...

[REDACTED]

Hej [REDACTED]

Jeg har forsøgt at få fat i dig nogle gange her til formiddag men det er desværre ikke lykkedes.

Vil du ikke kontakte mig hurtigst muligt om, hvorvidt du vil færdiggøre tegninger samt beskrivelse til udbud for de 100.000 kr. incl. moms som aftalt og så selv afklare med grundsælger om hvad du evt. ellers er blevet lovet.

...

[REDACTED]"

Af en mail af 8. december 2020 fra [REDACTED] fremgår videre bl.a.:

"Hej [REDACTED]

Som orienteret har jeg talt med [REDACTED]' hustru som har taget over for [REDACTED] mens han er sygemeldt.

De laver tegningsmaterialet og beskrivelser til [REDACTED] for de 80.000 + moms som vi også havde aftalt med ham.

De er klar med materialet inden jul.

Alle deres øvrige aftaler med grundsælger vedrører ikke B[REDACTED]."

Den 18. december 2020 underskrev parterne en aftale om udarbejdelse af projektforslag med beskrivelse. Af aftalen fremgår bl.a. (idet det med kursiv markerede er tilføjet med håndskrift af [REDACTED]):

"AFTALE OM *udarbejdelse af projektforslag m/beskrivelse* i henhold til ABR 18 Forenklet

...

2. Opgaven

2.1 Bygherren og Rådgiveren har indgået nærværende Aftale i forbindelse med gennemførelse af byggeriet [REDACTED], i det følgende benævnt "Projektet", på ejendommen beliggende [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], matrikel nr. [REDACTED], i det følgende benævnt "Ejendommen".

Aftalen omfatter *udarbejdelse af projektforslag m/beskrivelse* til udbud i totalentreprise.

Rådgivningen udføres som delt rådgivning vedrørende arkitektarbejde. (*projektforslag*)

2.2 Omfanget af opgaven kan kun udvides efter gensidig aftale.

- ...
5. Aftalegrundlaget
- ...
- 5.3 Byggesagen gennemføres med offentlig støtte og er underkastet den for sådanne sager gældende lovgivning med tilhørende cirkulærer og vejledninger.
6. Rådgiverens ydelser
- 6.1 Ydelserne er nærmere oplistet nedenfor:
- ...
- *Projektforslag af 17.12-2020 jf. aftale.*
- ...
10. Honorar og udlæg
- 10.1 For samtlige af de under pkt. 6 anførte ydelser honoreres Rådgiveren med et fast honorar på kr. 80.000 ekskl. moms.
- ...
11. Udbetaling af honorar og udlæg
- 11.1 Honorar, jf. Aftale *ved fremsendelse af projektforslag og faktura.*
- ...
14. Særlige bestemmelser
- 14.1 Aftalens ophør:
Aftalen ophører automatisk når Bygherre har modtaget samt godkendt det tegningsmateriale og beskrivelser udarbejdet af Rådgiveren."

Faktura for "projektforslag jf. aftale" på 80.000 kr. med tillæg af moms, blev fremsendt af M [redacted] sammen med tegningerne den 18. december 2020, og blev betalt af B [redacted].

I perioden herefter udbød B [redacted] projektet.

Den 18. februar 2021 indgik B [redacted] og K [redacted] (herefter K [redacted]) en "Aftale om byggesagsadministration" vedrørende projekt [redacted]. Af aftalen fremgår bl.a.:

- "2. Opgaven
- 2.1 Aftalen omfatter byggesagsadministration i forbindelse med opførelsen af 10 almene familieboliger.
- ...
4. Aftalegrundlaget
- 4.1 Grundlaget for Aftalen er følgende dokumenter! nedenstående prioriterede rækkefølge:
1. Nærværende Aftale
 2. ABR 18 Forenklet (i det følgende kaldet ABRF) med de tilføjelser og uddybninger, der fremgår af nærværende Aftale

3. Ydelsesbeskrivelse for byggesagsadministration af 18. februar 2021, bilag 1

4. Forsikringscertifikat, bilag 2

Ved indbyrdes uoverensstemmelser mellem dokumenter med samme prioritet har de i tid senest udfærdigede dokumenter forrang.

4.2 Byggeriet gennemføres i følgende:

Entrepriseform: Totalentreprise

Udbudsform: Begrænset licitation uden forudgående prækvalifikation iht. tilbudsloven

5. K██████████s ydelser

5.1 Ydelserne er beskrevet nærmere i bilag 1: Ydelsesbeskrivelse for byggesagsadministration.

6. Bygherrens ydelser

6.1 Bygherren drager omsorg for, at midler vedrørende dette byggeprojekt holdes adskilt fra Bygherrens øvrige midler og drift.

6.2 Bygherren medvirker som anført i aftalte ydelsesbeskrivelser samt ABRF.

...

9. Honorar og udlæg

9.1 For samtlige af de under pkt. 5 anførte ydelser honoreres K██████████ med et fast honorar på 150.000 excl. Moms. Det faste honorar reguleres ikke yderligere.

...

11. Ansvar

11.1 K██████████ er ansvarlige efter ABRF §§ 37-38.

11.2 Iht. ABRF § 38, stk. 4 er K██████████s ansvar begrænset til 3 gange honoraret for den samlede opgave, dog maksimal den i forsikringspolicen anførte dækningssum jf. pkt. 13."

Ligeledes den 18. februar 2021 indgik B██████████ aftale med en totalentreprenør om opførelse af 6 villaer og 2 dobbelthuse i overensstemmelse med det af M██████████ udarbejdede projektforslag.

Den 22. december 2021 fremsendte M██████████ en mail til B██████████ med anmodning om betaling som følge af, at projektforslaget var blevet brugt til opførelse af ejendomme. Af mailen fremgår:

"Hej ██████████ & ██████████
Mellem m██████████ og B██████████ er der den 18.12.2020 indgået aftale om udarbejdelse af et projektforslag med beskrivelse vedrørende projektet beliggende ██████████ matrikel nr. ██████████
██████████.

Vi har nu kunnet konstatere, at B [redacted] uden aftale med M [redacted] har anvendt tegningsmateriale, som M [redacted] har ophavsretten til, til at opføre 6 villaer og 2 dobbelthuse.

Det er i strid med M [redacted]' ophavsret uden nærmere aftale, at opføre de 6 villaer og 2 dobbelt-huse på grundlag af projektforslaget. Dette fremgår af Højesterets dom af den 06.01.2011 (se vedhæftede).

M [redacted] fremsendte allerede den 26.02.2018 et tilbud, hvoraf det fremgår, at arkitekthonoraret for at benytte det omhandlede tegningsmateriale udgjorde kr. 1 mio. inkl. moms.

B [redacted] har i henhold til ovenstående aftale betalt et honorar på kr. 100.000 inkl. moms for skitseprojektet. Da B [redacted] uden aftale med M [redacted] har valgt at udnytte tegningerne til opførelse af de 6 villaer og 2 dobbelt-huse har M [redacted] krav på betaling af det resterende beløb på kr. 900.000 inkl. moms.

På den baggrund opfordres B [redacted] til senest 10 dage fra dato, at indbetale beløbet stort kr. 900.000 inkl. moms til M [redacted].
..."

Den 23. december 2021 afviste B [redacted] det fremsatte krav og henviste til selskabets advokat.

Nogle få dage før, den 18. december 2021, havde M [redacted] fremsendt en faktura til [redacted] og [redacted] (grundejeren) på 900.000 kr. Af fakturaen fremgår:

"Honorar jf. aftale vedr B [redacted]	beløb	kr. 800.000
Fradrag for betalt honorar fra B [redacted]	beløb	kr. -80.000
	Moms	<u>kr. 180.000</u>
	Total	kr. 900.000"

Der opstod tvist om betalingen heraf. Det fremgår herom af et brev af 22. december 2021 fra M [redacted]' advokat til [redacted]'s advokat bl.a.:

"I forbindelse med forhandlingerne med B [redacted] fremsendte min klient - i overensstemmelse med aftalen fremlagt som bilag 3 - et udkast til et tilbud af den 26.02.2018 på tegninger og opførelse af 6 villaer og 2 dobbelthuse til Deres klienter. Dette udkast tilbud kommenterede Deres klienter på ved e-mail af den 28.02.2018 (bilag 4), hvoraf det klart fremgår, at Deres klienter anerkendte, at min klient skulle have et honorar på kr. 1, mio. i forbindelse med salget af disse grunde til B [redacted].

På baggrund af Deres klienters bemærkninger tilrettede min klient tilbuddet til B■ (bilag 5). Det fremgår bl.a. af bilag 5, at arkitekthonoraret ville udgøre i alt kr. 1 mio. for de 6 villaer og 2 dobbelthuse.

B■ ønskede imidlertid at benytte en anden entreprenør til opførelsen af de 6 villaer og 2 dobbelthuse.

Dermed var det ikke muligt for Deres klienter at sælge de 10 byggegrunde til B■, idet Deres klienter havde garanteret, at alle solgte grunde skulle bebygges med villaer tegnet/udarbejdet af min klient og opført via entreprenør godkendt af min klient. Da Deres klienter var meget opsat på at sælge de 10 byggegrunde til B■, foreslog disse, at honoraret til min klient blev fordelt på den måde, at B■ betalte kr. 100.000, og Deres klienter betalte de resterende kr. 900.000. Dette accepterede min klient, hvorefter Deres klienter kunne sælge de 10 grunde til B■.

Herefter fremsendte min klient, som aftalt, den som bilag I fremlagte faktura til Deres klienter.”

Det er oplyst, at der er afsagt dom i tvisten mellem M■ og grundejeren den 13. juni 2023.

Af B■'s hjemmeside fremgår om projektet bl.a., at der er opført i alt 10 boliger og A■ er nævnt som arkitekt på projektet.

Forklaringer

M■ har forklaret, at han oprindeligt er økonomiuddannet, og senere er uddannet som ejendomsmægler og ejendomsudvikler. I 2009 startede han M■, som er en traditionel arkitektvirksomhed, der primært beskæftiger sig med villaer til private. I 2015 startede han M■, som primært tegner typehuse. Den typiske sagsgang er, at der først udarbejdes et skitseprojekt for at afklare, hvad kunden vil have. Når der er opnået enighed om projektet sendes det til beregning for at få et budget for opførelsen. Herefter påbegyndes myndighedsgodkendelse og udarbejdelse af byggetegninger.

Et projektforslag koster typisk 30.000 kr. ekskl. moms. for huse i den størrelse, som denne sag omhandler. Det var i forhold hertil, at 100.000 kr. for det konkrete projekt med 10 huse var begrænset.

Myndighedsdelen koster typisk 79.000 kr. ekskl. moms. Dette omfatter, at projekttegningerne rettes til, så de kan bruges til godkendelse hos kommunen, og kontakten til kommunen frem til der foreligger en byggetilladelse. Næste fase er, at byggeriet kan sættes i gang. Hvis M■ skal lave byggetegningerne, vil det koste 19.000 kr. for et hus som dette.

Han blev involveret i det konkrete projekt, da der skulle laves lokalplan for området. Han bistod hermed og havde i den forbindelse en række møder med kommunen. Grundejer havde tidligere fået afvist et projektforslag for samme område. Aftalen var, at ca. 2/3 af husene på området skulle være typehuse, mens resten skulle være "på blankt papir" det vil sige tegnes fra bunden. Grundbesidderen havde ikke penge til at betale for hans arbejde, og de indgik derfor en aftale om, at han skulle have 100.000 kr. inkl. moms, hver gang en grund blev solgt. Beløbet var betaling for hans arbejde med lokalplaner, fremvisninger, kundekontakt o.l. frem til salg af grundene. Den eneste sammenhæng der er mellem sagen mod grundejeren (■■■■■), og denne sag, er grunden. De 900.000 kr. han har stævnet grundejeren for, angår således det, der lå forud for projektet, mens det han kræver af B■■■■, er for det fremadrettede skitseprojekt.

De ændringer af tegningerne, som han omtaler i sin mail af 2. december 2020 kl. 06.33 var, at B■■■■ var blevet præsenteret for nogle koncepthuse, der var lavet i 2018, men B■■■■ ville gerne have rettet nogle forskellige ting til. Det blev til projektforslaget dateret den 17. december 2020. Det svarede nu til et skitseforslag, der var skræddersyet og ikke et koncepthus.

De 2 x 500.000 kr. i arkitekthonorar, der er omtalt på side 2 af tilbuddet af 26. februar 2018, var betaling for det førømtalte arbejde med lokalplan m.v. Det svarede således til 100.000 kr. pr. grund x 10 grunde. Tilbuddet blev ikke accepteret. Fra tilbuddet i 2018 og frem til 2020, lå projektet stille i forhold til B■■■■, men der blev arbejdet videre med andre.

Aftaleudkastet af 17. december 2020 kom fra B■■■■. Det svarede ikke til det aftalte. Men tingene hastede, og derfor begyndte han at rette aftalen til, så de kunne komme videre. Det er ham, der har lavet de håndskrevne rettelselser. Han stregede bilagene i punkt 5, fordi det var bilag, han ikke kendte indholdet af.

B■■■■ bad om et skitseprojekt, og det var det han lavede til dem. Hvis en kunde stopper sit projekt efter skitseprojekt, er det typisk fordi, kunden ikke vil bygge alligevel. Alternativt kan kunden købe projektforslaget fri. B■■■■ har ikke frikøbt skitseprojektet.

Han kender ikke proceduren for alment byggeri, men fik forklaret brudstykker heraf. Han vidste formentlig ikke helt hvad det indebar, når der i aftalen står, at projektforslaget var "til udbud i totalentreprise". Han tænkte det betød, at projektet skulle udbydes for at få nogle priser hjem. Pkt. 14.1 i aftalen betød, at det var en enkeltstående opgave. I dag ved han, hvad forskellen på en hovedentreprise og en totalentreprise er, men det vidste han ikke dengang. Han har været ejendomsudvikler siden 2006.

Mailkorrespondancen primo december 2020 mellem ham og henholdsvis [REDACTED] og [REDACTED] var udtryk for, at han gentagne gange har forsøgt at få grundejer og B [REDACTED] til at afklare, hvordan han skulle få sit honorar. Grundejer skulle blandes ind i det, fordi det endnu ikke var afklaret, hvem der skulle betale for hvad. Det endte med, at B [REDACTED] alene købte skitseprojektet. Det var derfor grundejer, der skulle betale for lokalplan m.v.

Han kender ikke indholdet af ABRF eller ABR. Han henholder sig til købeloven. At ikke alle henvisninger hertil er slettet i aftalen af 17. december 2020 skyldes, at han på det tidspunkt var sygemeldt efter et alvorligt færdselsuheld. Han gjorde det så godt, han kunne. Hans hustru tog over, mens han var sygemeldt. Hun havde været med sideløbende, og havde også deltaget i nogle af møderne med grundejeren.

A [REDACTED] har forklaret, at B [REDACTED] er et almennyttigt boligselskab, hvor han er direktør. Det har han været i 20 år. Selskabets byggerier er statsstøttede og følger derfor en særlig procedure.

Først indleveres en ansøgning om støtte til alment boligbyggeri - skema A. Denne skal vedlægges et skitseprojekt. Herefter iværksættes udbuddet i form af en licitation eller et EU-udbud med henblik på antagelse af en totalentreprenør. Inden byggeriet igangsættes indsendes en ansøgning om godkendelse af anskaffessummen til alment boligbyggeri - skema B. Når det afsluttende regnskab er udarbejdet, indsendes skema C. Han har kun talt med M [REDACTED] én gang. Det var i forbindelse med, at de modtog tilbuddet fra 2018. Han forklarede M [REDACTED], at de ikke kunne acceptere tilbuddet, og at de ikke kunne garantere ham arbejdet på grund af de særlige procedurer.

De havde holdt møde med grundejeren forud for tilbuddet fra M [REDACTED]. Grundejeren fortalte, at han havde et samarbejde med M [REDACTED], og at de kunne prøve at kontakte ham.

Det var [REDACTED], der indgik aftalen i 2020. Han forventede, at de havde købt et projektforslag, som de kunne bruge til skema A, og derefter udbyde det så andre kunne gøre det færdig. Prisen svarer til, hvad de sædvanligvis betaler for et skitseforslag. Han har ikke før hørt om, at det er en overtrædelse af ophavsretsloven, når et skitseforslag anvendes efter sit indhold. En totalentreprenør behøver ikke bygge så det ligner skitseforslaget, blot det opfylder udbudsvilkårene. Men ofte bygges der som skitseforslaget.

B [REDACTED] har samarbejdet med K [REDACTED] i al den tid, han har været direktør hos B [REDACTED]. Det har været et helt gnidningsløst samarbejde. K [REDACTED]s rådgivning er typisk totalrådgivning, men i den konkrete sag påtog B [REDACTED] sig selv at føre byggeregnskab, forestå betaling og de holdt selv byggemøderne. K [REDACTED] har ikke på no-

get tidspunkt rådgivet dem om, at der kunne være et problem med at købe et skitseforslag og bruge det som sket.

De 10 boliger er i store træk opført som anført i skitseprojektet. De har købt og betalt for et skitseprojekt, og det tilhører derfor dem med henblik på opførelse af bygningerne.

Det er A■■■■■■'s navn der står på hjemmesiden, fordi det er deres byggetegninger, totalentreprenøren har brugt. Sådan har de altid gjort.

M■■■■■■ har forklaret, at han er uddannet som civilingeniør med speciale i byggeledelse. Han har været ansat hos K■■■■■■ siden 2011. K■■■■■■'s primære kunder er almennyttige boligorganisationer. De har haft et langvarigt og godt samarbejde med B■■■■. Han har ikke været involveret i dette konkrete projekt.

”Til udbud i totalentreprise” betyder, at skitseforslaget skal beskrive de tekniske dele af det, man ønsker. K■■■■■■ leverer så de juridiske ydelser, som kontraktudkast m.v. En totalentreprenør projekterer færdig, mens en hovedentreprenør får et færdigt projekt til opførelse. 80 % af deres projekter udbydes i totalentreprise.

Han har aldrig tidligere oplevet, at en arkitekt vil have yderligere betaling for et skitseprojekt, fordi man ønsker at opføre bygninger i henhold til skitseprojektet.

B■■■■■■ har som vidne forklaret, at han har været ansat hos B■■■■■■ siden 2011 og er uddannet konstruktør. Han har været involveret i det konkrete projekt.

Han så tilbuddet i 2018, som de takkede nej til, fordi de skal sende byggerier i udbud. De udbyder altid nybyggeri i totalentreprise.

Projektet blev godkendt ved kommunalbestyrelsen, hvorefter de tog kontakt med K■■■■■■. De ville købe et skitseprojekt og havde et møde med M■■■■■■ i december 2020. Udbuddet skulle udsendes primo det nye år. Aftalen blev lavet af ham og ■■■■■. Overstregningerne er lavet af M■■■■■■. Han husker ikke, om de drøftede procedureerne ved udbud, men han gik ud fra, at dem kendte M■■■■■■, da det var en professionel tegnestue.

Skitserne skulle beskrive, hvad B■■■■■■ ville have tilbud på. Der var ikke tale om, at der skulle betales ekstra, hvis husene efterfølgende skulle opføres.

I mailkorrespondancen op til, at aftalen blev indgået, blev M■■■■■■ ved med at henvise til en aftale, som han havde med grundejeren. De blev ved med at sige,

at de ikke ville være en del af den aftale. Til sidst indgik de en aftale med M■■■■' kone.

Han hørte første gang om kravet om yderligere betaling i forbindelse med denne sag. Der gik over et år, hvor de ikke hørte noget.

Han ved ikke, om de tegninger, som ligger i projektforslaget, er anvendt til myndighedsgodkendelsen.

De modtog skitseforslaget som PDF filer og vist også AutoCAD filer. PDF-filerne indgik i udbudsmaterialet, og blev anvendt af totalentreprenøren, som arbejdede videre med dem.

Man kan ikke bygge husene på grundlag af tegningerne i skitseprojektet. Det er kun skitser, som viser, hvad bygherre ønsker at få opført.

De havde to møder med M■■■■. Et i Gug, da de skulle finde en til at lave skitser og beskrivelser til udbuddet. M■■■■ kendte projektet og derfor tog de fat i ham. Og et i Grenå, hvor aftalen blev rettet til.

■■■■ har ikke på noget tidspunkt sagt, at projektforslaget ikke måtte bruges som grundlag for opførelse af husene.

B■■■■ har som vidne forklaret, at han i dag arbejder hos ■■■■ som chef for byggeledere. Det har han gjort i 1½ år. Forud herfor var han fra 2017 ansat som byggeleder hos K■■■■. Han var med på det konkrete projekt, frem til totalentreprenøren var fundet.

K■■■■ har samarbejdet med B■■■ gennem lang tid. Nogle gange var de også med under byggeriet, men ikke i dette projekt.

Det var grundejeren, der henviste dem til M■■■■. Han kendte området, og de brugte derfor ham til at komme med et projektforslag. De havde 2 møder. M■■■■ skulle levere tegninger og beskrivelser til et totalentrepriseudbud. Der blev taget udgangspunkt i nogle tegninger, som M■■■■ allerede havde. Der skulle ske projektering af skitsen, inden den kunne gå til myndighedsansøgning. Totalentreprenøren får typisk en ingeniør eller arkitekt til at lave endelige tegninger.

M■■■■ er en erfaren arkitekt, og det var vidnets klare opfattelse, at M■■■■ godt kendte processen. K■■■■ kunne også selv have leveret tegningsmaterialet. Derfor sagde de, at M■■■■ kunne få 80.000 + moms for at lave tegningerne, og det accepterede han. De afviste, at hans mellemværende med grundejeren, skulle blandes ind i det.

Han ved ikke, hvem der har ophavsretten til projektskitsen. Han kender ikke til, at der er flere aftaler om tegningerne end aftalen af 17. december 2020.

Parternes synspunkter

M [REDACTED] har i sit påstandsdokument anført:

"Ad. Aftalegrundlag:

Den som bilag 1 fremlagte aftale angår udelukkende udarbejdelse af et projektforslag, jf. bilag 1, punkt 6. Aftalen indeholder ingen hjemmel til, at sagsøgte kan anvende det ophavsretligt beskyttede tegningsmateriale til opførelse af de i sagen omhandlede 6 villaer og 2 dobbelthuse.

I nærværende sag har sagsøgte oprindeligt nedlagt en påstand om sagens afvisning.

Sagsøgtes afvisningspåstand blev behandlet ved delhovedforhandling ved Retten i Randers den 14.09.2022.

...

Det kan således lægges til grund, at Retten i Randers allerede ved delhovedforhandlingen har konkluderet, at "Aftalen angår ... et skitseprojekt og kun et skitseprojekt".

Aftalen i bilag 1 giver derfor ikke sagsøgte ret til at anvende tegningsmaterialet til opførelse af bygninger i henhold til de ophavsretligt beskyttede tegninger. Såfremt sagsøgte skulle have en sådan ret, da ville det forudsætte, at der var indgået en konkret aftale herom bl.a. med angivelse af det antal bygninger, som sagsøgte i henhold til aftalen skulle have ret til at opføre. En sådan ret giver aftalen ikke. Det her anførte følger af helt grundlæggende immaterialret.

Ophavsretten til arkitekttegninger omfatter beskyttelse mod, at andre opfører den pågældende bygning. Retsstillingen er bl.a. beskrevet i Højesterets dom af den 06.01.2011 (U2011.955H), U1984.201Ø, U2001.2594Ø og U2002.1645Ø.

Sagsøgte har i sit processkrift af den 11.10.22 over for retten tillige anført følgende:

"Projektforslaget – og ikke andet – er bestilt af sagsøgte og betalt rettidigt."

Det kan således lægges til grund, at sagsøgte under sagens forberedelse skriftligt har erkendt, at der fra sagsøger ikke foreligger nogen tilladelse

fra sagsøger til, at sagsøgte kunne anvende projektforslaget til opførelse af de omhandlede 6 villaer og 2 dobbelthuse.

Ad. Krænkelsen:

Det er i sagen ubestridt, at de omhandlede 6 villaer og 2 dobbelthuse er opført i henhold til det af sagsøger udarbejdede tegningsmateriale. Under delhovedforhandling ved Retten i Randers den 14.09.22 – direkte forespurgt herom af retten – bekræftede sagsøgte endvidere udtrykkeligt, at dette er korrekt.

Det følger af ophavsretten, at eneretten til eksemplar fremstilling indebærer, at der ikke uden ophavsmandens samtykke må fremstilles eksemplarer (kopier) af værket. Et eksempel på en sådan eksemplar fremstilling er netop opførelse af en bygning på grundlag af en arkitekttegning. Dette fremgår af fast retspraksis, som sagsøgte tillige har modtaget dokumentation for under delhovedforhandlingen i sagen.

I denne sag kan det lægges til grund, at sagsøgte uden hjemmel har valgt at anvende det af sagsøger udarbejdede tegningsmateriale til opførelsen af de omhandlede 6 villaer og 2 dobbelthuse.

Ad. Opgørelse af krav:

Sagsøger fremsendte allerede den 26.02.2018 et tilbud til sagsøgte, hvoraf det fremgik, at arkitekthonoraret for at benytte det omhandlede tegningsmateriale til 6 villaer og 2 dobbelthuse udgjorde kr. 1 mio., jf. bilag 3.

Sagsøgte har i henhold til ovenstående aftale betalt et honorar på kr. 100.000 for skitseprojektet.

Da sagsøgte uden aftale med sagsøger har valgt at udnytte tegningerne til opførelse af de 6 villaer og 2 dobbelthuse, har sagsøger krav på betaling af det resterende beløb på kr. 900.000.

På den baggrund har sagsøger den 22.12.2021 anmodet sagsøgte om at betale beløbet stort kr. 900.000, jf. bilag 4.

Herudover er projektet gennemført uden den omtale, markedsføring og manglende eksponering for sagsøger, som lignende projekter sædvanligvis ville give. Som bilag 8 fremlægges udskrift fra sagsøgtes hjemmeside, hvoraf fremgår, at sagsøgte angiver A [REDACTED] som arkitekt på projektet.

Som følge heraf har sagsøger et krav på godtgørelse i henhold til Ophavsretslovens § 83, stk. 3. Godtgørelsen fastsættes skønsmæssigt til kr. 37.500,00.

Endelig gøres det gældende, at sagsøgte skal pålægges en bøde i henhold til Ophavsretslovens § 76, idet sagsøgte uden tilladelse eller samtykke fra sagsøger anvendte det i sagen omhandlede.

Bøden kan passende fastsættes til kr. 30.000,00, jf. Ophavsretslovens § 76, stk. 1, nr. 1.

Til støtte for de nedlagte påstande gøres gældende

- at et i sagen omhandlede projektforslag nyder beskyttelse efter Ophavsretsloven,
- at sagsøger har ophavsretten til projekt materialet vedrørende
- at sagsøgte uden sagsøgers forudgående accept eller samtykke har anvendt projektforslaget til opførelse af i alt 6 villaer og 2 dobbelthuse,
- at sagsøgtes anvendelse af det i sagen omhandlede projektforslag er uberettiget,
- at sagsøgte forsætligt eller i det mindste uagtsomt har overtrådt Ophavsretslovens §§ 2 og 3,
- at sagsøger dermed har krav på et rimeligt vederlag, erstatning samt godtgørelse, jf. Ophavsretslovens § 83,
- at sagsøgte straffes med bøde i henhold Ophavsretslovens § 76, idet krænkelserne er sket med forsæt eller grov uagtsomhed,
- at retten kan bestemme, at en dom, hvorved nogen dømmes efter Ophavsretslovens § 83, skal offentliggøres, hvorved pligten påhviler krænkeren, jf. Ophavsretslovens § 84a,
- at en anerkendelsesdom (påstand 1) dels kan udgøre grundlaget for fremtidige krav mod selvsamme krænker, dels kan påberåbes i fremtidige lignende tilfælde, hvilket ikke i samme udstrækning gælder for en fuldbyrdelsesdom,

at sagsøger med påstand 1 ønsker at få præciseret sin retsstilling af hensyn til fremtidige sager dels mod sagsøgte, dels mod tredje- mand, hvorved sagsøger har en berettiget interesse i påstand 1.”

B■■ har i sagen mod M■■■■ i sit påstandsdokument anført:

”Til støtte for sagsøgtes påstand, vil sagsøgte gøre følgende anbringender gældende:

Det gøres gældende, at sagsøgte har købt og betalt for det erhvervede projektforslag i henhold til parternes aftale, hvorfor sagsøgte har været berettiget til at anvende det købte materiale ved opførelse af det omhandlede byggeri, idet Ophavsretsloven ikke er krænkede ved den pågældende handling. Sagsøgers anbringender, der strider herimod, bestrides.

Det gøres yderligere gældende, at det er almindeligt antaget – i lighed med ABRF 18 -, vedrørende immaterielle rettigheder, at ”Klienten er berettiget til at anvende det materiale, som er udarbejdet for opgavens løsning.”

Det gøres gældende, at det øvrige tegningsmateriale er bestilt og betalt hos et andet arkitektfirma, hvorfor sagsøgte ikke uretmæssigt har benyttet sig af tegningsmateriale, der er udarbejdet af sagsøger.

Det gøres herudover gældende, at sagsøgte ikke har overtrådt Ophavsretslovens §§ 2 og 3, idet sagsøgte hverken forsætligt eller uagtsomt har overtrådt disse regler, hvorfor sagsøgte ikke skal betale hverken vederlag, erstatning eller godtgørelse, jf. Ophavsretslovens § 76.

Det gøres endvidere gældende, at der derfor ikke skal ske offentliggørelse, jf. Ophavsretslovens §§ 83 og 84a.

Det gøres endelig gældende, at sagsøgers anbringender vedrørende fremtidige krænkelse samt det forhold, at ”sagsøger med påstand 1 ønsker at få præciseret sin retsstilling af hensyn til fremtidige sager...” er denne sag uvedkommende.

Herudover vil sagsøgte – ex tuto – gøre gældende, at sagsøgte har både sagsøgers accept og samtykke til at anvendelse af projektforslaget, idet sagsøgte har betalt for dette projektforslag, og dermed har opnået de nødvendige rettigheder til at anvende det af sagsøger frembragte projektforslag.

I tilknytning hertil gøres det gældende, at sagsøgte på baggrund af køb og betaling af dette projektforslag ikke hverken forsætligt eller uagtsomt har overtrådt ophavsretslovens §§ 2 og 3.

Endelig gøres det – ex tuto – gældende, at sagsøgte ikke har overtrådt ophavsretslovens § 76, idet krænkelsen ikke er sket med fortsæt eller ved grov uagtsomhed, hvorfor sagsøger ej heller kan benytte sig af ophavsretslovens §§ 83 og 84a.”

B [redacted] har i sagen mod K [redacted] i sit påstandsdokument anført:

”Til støtte for påstanden vil adcitanten gøre følgende anbringender gældende:

I forhold til adciterede K [redacted] gøres det gældende, at adciterede er erstatningsansvarlig overfor adcitanten i den udstrækning, adcitanten måtte blive pålagt at betale et beløb til sagsøgeren i hovedsagen eller i øvrigt at foretage sig handlinger i henhold til påstand 1, 3 og 4 i hovedsagen.

Adcitanten vil yderligere gøre gældende, at det må være adciterede, der besidder den faglige viden i forbindelse med projektets tekniske gennemførelse, herunder at adciterede burde vide, hvorvidt der er sket en krænkelse af ophavsrettigheder til tegningsmaterialet, jfr. bilag 2 i hovedsagen, i forhold til sagsøgeren M [redacted].

Det gøres endvidere gældende, at adcitanten ikke har været bekendt med og ikke har noget kendskab til, at sagsøgers ophavsrettigheder til tegningsmaterialet i hovedsagens bilag 2 er krænkede, jfr. sagsøgerens påstand.

Det gøres gældende, at adcitanten på dette grundlag skal friholdes af adciterede for en hver udgift og omkostning, som adcitanten måtte blive pålagt i forhold til sagsøgeren. Foreløbig er påstanden begrænset til kr. 937.500 med tillæg et Nationalbankens udlånsrente + 8% fra sagens anlæg til betalinger sker. I den udstrækning påstanden måtte blive hævet, forbeholder adcitanten sig ret til ligeledes at hæve påstanden mod adciterede. I øvrigt gør adcitanten gældende, at adciterede skal friholde adcitanten for ethvert krav, herunder også eventuelle afledede krav vedrørende omkostninger og lign.

Herudover gør adcitanten – ex tuto – gældende, at adciterede – som adcitantens enerådgiver – må være erstatningsansvarlig overfor adcitanten, såfremt adcitanten i ”hovedsagen” dømmes i medfør af ophavsretslovens §§

2, 3, 83, 76 og 84a, idet adcitanten har ladet sig rådgive af adciterede i sædvanligt omfang i forhold til hele byggeprojektet.

Det gøres – ex tuto – gældende, at adciterede har rådgivet adcitanten i forbindelse med anvendelse af det projektmateriale, som vedrører ”hovedsagen”, og ikke har oplyst eller i øvrigt taget forbehold overfor adcitanten om at adcitanten ikke måtte benytte det omhandlede projektmateriale. Såfremt adcitanten dømmes i ”hovedsagen”, vil adcitanten gøre gældende, at der hos adciterede forligger en rådgivningsfejl der medfører et erstatningsansvar, svarende til det erstatningsansvar, der kan rettes mod adcitanten.”

K [REDACTED] har i sit påstandsdokument anført:

”Til støtte for de nedlagte påstande henvises til argumentationen i skriftvekslingen for Retten i Randers, der kan sammenfattes således:

Parternes aftalegrundlag

Det fremgår af aftalegrundlaget mellem parterne i adcitationssagen (bilag CI), at parterne har indgået aftale om byggesagsadministration, bl.a. baseret på ABR 18 forenklet.

Det fremgår af aftalens punkt 4, at grundlaget for aftalen udgøres af aftalen (bilag CI), ABR 18 forenklet samt ydelsesbeskrivelse for byggeadministration af 18. februar 2021 (bilag DI), der indgår som underbilag 1 til byggeadministrationssaftalen.

Herudover fremgår det af aftalens punkt 11.2, at K [REDACTED]s ansvar i henhold til kontrakten er begrænset til 3 gange honoraret for den samlede opgave. Honoraret for den samlede opgave fremgår af aftalens punkt 9.1, hvori der er aftalt et fast honorar på kr. 150.000, hvorefter den beløbsmæssige ansvarsbegrænsning i henhold til aftalen kan opgøres til kr. 450.000.

K [REDACTED]

Som det fremgår af aftalen om administrativ bygherrerådgivning pkt. 10.1 skulle det fulde honorar til K [REDACTED] betales ved godkendt skema B. Skema B er det skema som B [REDACTED] og andre almene boligorganisationer skal indsende til Lands-byggefonden med henblik på godkendelse af budgettet for byggeprojektet efter entreprenørtilbuddene er modtaget.

K [REDACTED]s rådgivning har således alene omfattet bistand til og med indhentning af tilbud på totalentreprisen, suppleret med begrænsede ydelser rela-

teret til udarbejdelse af totalentreprisekontrakt og udfyldelse af det efterfølgende skema C. K■■■■ har ikke ydet bistand under byggeriets udførelse eller i forbindelse med færdigprojektering af projektforslaget.

Det bestrides derfor som retvisende, når B■■ i stævningen beskriver rådgivningens omfang således, at K■■■■ har optrådt som totalrådgiver, og at B■■ således er "blevet rådgivet af adciterede i enhver henseende i forbindelse med projektets gennemførelse".

...

K■■■■ kan herudover i det hele tiltræde den sagsfremstilling og de anbringender B■■ har fremført i hovedsagen, idet det skal fremhæves, at det udtrykkeligt fremgår af pkt. 2.1 i aftalen i hovedsagen (bilag 1, som indgår i bilag AI), at

"Aftalen omfatter udarbejdelse af projektforslag m/ beskrivelse til udbud i totalentreprise."

Det er helt almindeligt og åbenbart at et udbud i totalentreprise forudsætter, at projektforslaget skal færdigprojekteres af en anden rådgiver, som antages af den pågældende totalentreprenør. B■■ har således i overensstemmelse med aftalen anvendt denne brugsret til projektforslaget, som sagsøger i hovedsagen også ubestridt har modtaget betaling for.

K■■■■ kan supplerende oplyse, at sagsøger i hovedsagen forud for indgåelsen af aftalen mellem B■■ og M■■■■■■■■■■ (bilag 1) entydigt og udtrykkeligt blev gjort opmærksom på, at der var enighed om, at sagsøger skulle modtage et honorar på kr. 100.000 inkl. moms, og at sagsøgers eventuelle aftale med grundsælger om yderligere honorar m.v. var B■■ uvedkommende, jf. bilag Adc. A.

I nærværende ad citationssag skal der alene tages stilling til B■■'s påstande, såfremt B■■ i hovedsagen måtte blive helt eller delvist dømt i overensstemmelse med sagsøgers påstande.

For det tilfælde at B■■ helt eller delvist måtte blive dømt i hovedsagen, bestrides det i sin helhed, at K■■■■ i henhold til byggeadministrationsaftalen med tilhørende bilag eller i øvrigt skal tilpligtes at friholde B■■ for de hovedsagen nedlagte påstande.

Det bestrides, at B■■ har løftet bevisbyrden for, hvilke forhold der konkret måtte begrunde en juridisk forpligtelse for K■■■■ til at friholde B■■ for de i hovedsagen nedlagte påstande.

For så vidt angår påstand 1 og 3 om ophavsretlig krænkelse, har B■■ i sit påstandsdokument gjort gældende, at K■■■■ som følge af sin faglige vi-

den burde vide, om B ■ havde krænket ophavsretsreglerne i forhold til sagsøger i hovedsagen. Synspunktet, der er helt generelt fremført, bestrides i sin helhed som udokumenteret.

Hertil kommer, at K ■ har leveret rådgivning frem til udbuddet som beskrevet ovenfor, og B ■'s evt. krænkelse af sagsøgers ophavsrettigheder må i sagens natur være sket efter det tidspunkt, hvor K ■ har leveret sine rådgivningsydelser i henhold til parternes aftale. En evt. krænkelse kan allerede derfor ikke henføres til K ■'s forhold.

Desuden gøres det i relation til påstand 3 specifikt gældende, at der er tale om et indirekte tab, som B ■ er afskåret fra at videreføre mod K ■, jf. ABR 18 forenklet, § 38, stk. 1.

Herudover gøres det gældende, at et eventuelt ansvar for K ■ ikke kan overstige kr. 450.000 inkl. moms svarende til den aftalte beløbsmæssige ansvarsbegrænsning i bygge-administrationsaftalen."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Det lægges som ubestridt til grund, at projektforslaget udarbejdet af M ■ må anses for et selvstændigt arkitektonisk værk, der er beskyttet efter ophavsretslovens § 1.

Det lægges som ubestridt videre til grund, at projektforslaget har dannet udgangspunkt for myndighedsgodkendelserne af projektet, og for de 10 boliger, der blev opført som projekt ■.

Ophavsretten til arkitekttegninger omfatter beskyttelse mod, at andre opfører den pågældende bygning uden aftale herom.

Afgørende er derfor, hvilken aftale parterne har indgået herom.

Ifølge aftalen af 18. december 2020 mellem M ■ og B ■ skulle M ■ for en pris på 100.000 kr. inkl. moms udarbejde et "projektforslag m/beskrivelse til udbud i totalentreprise." Af projektforslaget fremgår, at det omfatter 6 enkelt-huse og 2 dobbelthuse.

Forud for aftalens indgåelse havde parterne en længere mailkorrespondance om prisen for det bestilte arbejde. Det fremgår af M ■'s mail af 2. december 2020, at det honorar på 1 mio. kr. som parterne korresponderede om, var den mio. kr., der er omtalt i tilbuddet fra 2018, som omhandlede opførelse af 6 enkelthuse og 2 dobbeltvillaer. At det er denne mio. kr. der tales om, frem-

går ligeledes af M██████s mail af 22. december 2021 til B███, hvor der igen henvises til tilbuddet fra 2018.

Den omtalte mio. kr. blev i tilbuddet fra 2018 beskrevet som "Arkitekthonorar / ideudvikling samt udarbejdelse af lokalplan mv via m██████" og "Arkitekthonorar / myndighedsprojekt / byggetegninger til entreprenør via m██████"

Af mailkorrespondancen den 2. og 3. december 2020 fremgår, at M██████ henviser til en aftale han har med grundejeren om, at han skal honoreres med 100.000 kr. pr. grund for "det arbejde, der allerede er lavet".

På grundlag af aftalens ordlyd, sammenholdt med parternes forudgående korrespondance herom, finder retten det bevist, at M██████' tegninger vedrørende de 10 boliger blev overdraget til B███ for så vidt angår retten til at anvende tegningerne til opførelse af de 10 boliger, hvortil projektet var udarbejdet. B███ har herved udnyttet retten i overensstemmelse med ophavsretslovens § 53, stk. 3. M██████ har dermed ikke krav på yderligere vederlag eller erstatning herfor.

Det følger af ophavsretslovens § 3, at en ophavsmand har krav på at blive navngivet i overensstemmelse med hvad "god skik kræver". M██████ er ubestridt ikke navngivet i forbindelse med opførelsen af boligerne. Af B███s hjemmeside fremgår tværtimod, at A██████ er nævnt alene. Der foreligger ikke oplysninger, der tilsiger, at M██████ ikke også kunne være navngivet her. Retten finder på det grundlag, at M██████ har krav på en godtgørelse, som skønsmæssigt fastsættes til 10.000 kr. jf. ophavsretslovens § 83, stk. 3, jf. § 3, stk. 1.

Retten finder, at det således som sagen foreligger oplyst, ikke kan anses for bevist, at B███ ved den manglende navngivning af M██████ i forbindelse med byggeriet, har udvist en uagtsomhed, der kan betegnes som grov, jf. ophavsretslovens § 76, stk. 1, nr. 1. B███ frifindes derfor for påstanden om straf

Retten finder, at der ikke i medfør af ophavsretslovens § 84a, er grundlag for at bestemme, at dommen skal offentliggøres i sin helhed eller i uddrag.

Efter indholdet af administrationsaftalen af 18. februar 2021 mellem B███ og K██████ med tilhørende ydelsesbeskrivelse, som parterne er enige om, er den relevante aftale til bedømmelse af forholdet, finder retten ikke, at der er grundlag for at anse K██████ for erstatningsansvarlig for, at B███ ikke navngav M██████ korrekt i forbindelse med byggeriet. K██████ frifindes derfor.

M██████ må anses for at have tabt sagens hovedspørgsmål, og alene vundet delvist på et mindre spørgsmål. B███ har tabt sagen for så vidt angår det spørgsmål, der var udskilt til delhovedforhandling. Delspørgsmålet var af processuel karakter og derfor foranlediget af sagsanlægget. Under disse omstændigheder

finder retten at M [redacted] skal betale delvise sagsomkostninger til B [redacted]. Retten finder i den forbindelse ikke grundlag for at pålægge M [redacted] at betale de sagsomkostninger, som B [redacted] pålægges at betale til adciterede. Sagsomkostningerne er herefter på grundlag af sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 40.000 kr.

K [redacted] har i forhold til B [redacted] vundet sagen. K [redacted] har ikke været part under delhovedforhandlingen. Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 50.000 kr.

B [redacted] er momsregistreret

K [redacted] er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

B [redacted] skal til M [redacted] betale 10.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

M [redacted] skal betale sagsomkostninger til B [redacted] med 40.000 kr.

B [redacted] skal betale sagsomkostninger til K [redacted] med 50.000 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.